Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Бараз кюн, 2015 жылны 8-чи апрели № 62 (19733)

Багъасы 10 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кенгеш

Юрий КОКОВ:

Гитче эм орталыкъ бизнесни субъектлерини эркинликлерин къорууларгъа керекди

Тюнене Кремльде Россейни Президенти Владимир Путинни башчылыгъы бла РФ-ни Къырал советини гитче эм орталыкъ бизнесни айнытыугъа аталгъан жыйылыуу бардырылгъанды. Аны ишине КъМР-ни Башчысы Юрий Коков да къатышханды.

Кенгешде гитче бизнесге кыралны жанындан этилиннген болушлукъну къыйматын кётюрюрге, предпринимательлени кредит алыу онгларын кёбейтирге кереклиси баш борчладан бирлерине саналгъандыла, кадрла бла жалчытыну, налог, право эмда уруну бла байламлы ишлени, контроль-надзор органла бардыргъан тинтиулени тап халгъа келтириуню амаллары сюзюлгенделе.

Къырал,властны битеу органлары бизнес бла кюрешиу файдалы, даражалы болурча, андан кишини кёлю чыкмазча этер ючюн, къолларындан келгенни аямазгъа керекделе,деп чертгенди Россейни Президенти. Предпринимательлени барысына да бирча онгла къурагъа, жорукъла бла законла ангылашыныулу эмда тутхучлу болурча, конкуренция тюзлюк бла эмда ачыкъ бардырылырча, киши ишлерге чырмау этмезча, улутха излемезча, керексиз жумушла этдирмезча, «къоруулап» кюрешмезча этерге тийишлиди. Россейни хар регионунда бла муниципалитетинде энчи иеликге тап онгла къурау гитче эмда орталыкъ бизнеси айнытыуну къыйматлы амалыды.

Бусагъатда бек башы,деп белгилегенди къырал башчы, граждданлагъа хунерликлерин кеслери башларына жаратыргъа онг беригреди,аланы жашауларын къурагъа эмда къыралгъа хайыр келтирирге итиниуперине себеплик этиудю. Предпринимательге энтта да контроль этиучюле келеديле деп сакълап, аны не тюрлю мадарын да, къаллай болса да, бир статьягъа келишдиринге, тазир салыргъа боллукъларына къоркъуп турургъа керек тюйюлдю.

Юрий Коков, къыралны Президентини сёлешиуюне кёре республиканы аллында сюелген борчланы юсленринден айта, энчи иели ишни къурагъа не къадар кёп адам итинирча этерге кереклисин чертгенди. Республиканы жеринде турист-рекреация эмда промышленность-производство энчи экономика зонала къуралгъанларын эсге сала,аланы энчи юридический статуслары боллукъду, инвесторлагъа да льготалы экономика онгла къуралльыкъдыла,дегенди.

Къабарты-Малкъарны Башчысы гитче эмда орталыкъ предпринимательство бла кюрешгенлени эркинликлерин къорууларгъа кереклисин да чертгенди. Законнга бузукълукъ этилмей бардырылгъан бизнесге хар жаны бла да себеплик этерге, анга къысыулукъ этерге кюрешгенлени уя жолларын кесерге кереклисин айырыл айтханды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

Кемчиликлени асламысы кетерилгенди

КъМР-ни Парламентини Бюджет, налогла эм финансла жаны бла комитетини кенгертилген жыйылыуунда Нальчик шахарны бюджетин тинтиуню кёрюмдюлери чыгъарылгъандыла.

Кенгеше КъМР-ни Парламентини Председатели Татьяна Егорова, аны орунбасарлары Натби Бозиев бла Жанатайланы Салим, КъМР-ни Контроль-эсеплеучю палатасыны таматасы Ирина Марьяш, Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы Мухамед Кодзоков, аны бёлюмлерини таматалары да къатышхандыла.

Аны ача, комитетни башчысы Михаил Афашагов «КъМР-де Контроль-эсеплеучю палатаны юсюнден» законну 37-чи статьясына тийишлиликде палата жылны ичинде къаллай жумушла толтургъаныны, аладан сора этилген предложенияланы бла эсгертиулени юслеринден докладны Парламентге кёргюзтюрге керек болгъанын белгилегенди. Комитетни жыйылыуда, ачыкъланнган кемчиликлени сюзюп, аланы кетериую жолларын белгилер мурат бла къуралгъанды.

Тинтиулени кезиуюнде къаллай бузукълукъла табылгъанларыны юсюнден отчётну палатаны аудитору Мухамед Пежев этгенди. Ол Нальчик шахар округну бюджети, финанс эм мюлк операциялары планнга тийишлиликде сюзюклерлин белгилегенди. Бюджет РФ-ни законларына тийишлиликде жарашдырылгъанын, алай документни хазырлагъанда, аны толтургъанда да бузукълукъла этилгенди деп, быллай шартла келтиргенди: битеу да бирге 2 061 861,4 минг сом бузукълукъла бла къоратылгъаны ачыкъланнганды, ол санда 54 650,6 минг сом документде белгиленген жумушладан башха ишлеге берилгенди, 575 371,2 минг сом а законсуз къоратылгъанды. 84 115,0 минг сомну хайырланыудан да бир тюрлю файда тюшмегенди. Тинтилген ачханы жартысы тенгли бири законлагъа бузукълукъла этилип къоратылгъанды. Асламында ол бюджетде белгиленмеген жумушлагъа бёлюнгенди, къырал эм муниципал ырысхы, муниципалитетни кереклерине ачха керексиз жююглан кезиуле да асламдыла.

Контроль-эсеплеучю палата шахарны администрациясына ачыкъланнган кемчиликлени кетериуню юсюнден 21 эсгертиу бергенди. Бюгюнлюкде аладан сегизиси контрольдан кетерилгенди. Контроль жумушланы кезиуюнде жарашдырылгъан материалла право низамны сакълаучу органлагъа берилгендиле. Бюгюнлюкде 55 миллион сом артха къайтарылгъанды.

Шахарны администрациясыны таматасы Мухамед Кодзоков, докладда сёз 2011-2013 жыллада ачыкъланнган кемчиликлени юслеринден баргъанын эсгертип, бюгюнлюкде аланы кетериу жаны бла тийишли жумушла толтурулгъанларын айтханды. Аланы кёрюмдюлери Парламентге белгили этилликдиле.

Депутатланы союзолген вопрос бла байламлы соруулары бла предложениялары кёп болгъандыла. Ачыкъланнган кемчиликлени къауумлагъа юлеширге, финанс бузукълукъланы эмда документле тапсыз жарашдырылгъанлары бла байламлы кемчиликлени бир бирден айырыргъа кереклисини юсюнден предложенияла этилгендиле. Жыйылыуда КСП-ны жер-жерли бёлюмлерини ишлерин тириштиргге кереклиси да айтылгъанды.

Ирина Марьяш бюджет ачханы тийишли жумушлагъа къоратыу социальный вопросланы толтуруугъа себеплик этгенин чертгенди. Контроль-эсеплеучю палатаны баш муратыу уа - казна ачханы, къырал эм муниципал ырысхыны файдалы хайырланыуну жалчытыуду. Ирина Евгеньевна мындан ары да тинтиулерини даражасын кётюроуге, аудитни игилендирирге энчи магъана бериллигие чертгенди. Аны бла бирге право низамны сакълаучу органла бла байламлыкъла кючленип, коррупция аманлыкъланы ачыкълауну игилендирирге мурат болгъанын да чертгенди.

Докладлагъа тынгылагъандан сора, кенгеше къатышханла тийишли эсгертиулени къабыл кёргенделе. Ахырында Михаил Афашагов депутатла, алагъа берилген полномочияланы чеклеринде, бюджет ачханы къоратыуну контрольда тутарыкъларын айтханды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ЖЕТИШИМ

Фестивальладан – хорлам бла

Бизни окъуу юйлени студентлери, регион, Битеуроссей, халкъла аралы даражалы эришиулеге, фестивальлагъа дайым да къатышып, биринчи жерлени алгъанлай турадыла. Сёзсюз, ол вузланы кеслерин, республиканы да ариу жаны бла кёргюзтген шартды. Бу жаны бла бютюнда СКГИИ-ни белгилерге керекбиз. Кёп болмай анда окъугъанла, преподавательле да айырмалы болуп къайтхандыла.

Искусстволаны институтунда миллет инструментледе согъаргъа юйренгген жашла бла къызла фахмулулукълары бла атларын айтдырып келеديле. Аны тамата преподаватели Малкъарланы Мурат аладанды. Ол алгъа бу вузну бошагъанды, энди уя студентлени окъутады. Музыкант жаш «Аккорд Плюс» деген VI халкъла аралы фестиваль – эришиуде «Гармонь – классика» номинацияда I даражалы диплом алгъанды.

Ол институтну студенткасы Хайырланы Айсурат да атын иги бла айтдыра келеди. Къыз VII кере бардырылгъан миллет инструментледе ойнагъан музыкантланы арасында къуралгъан эришиуде II даражалы диплом къоллу болгъанды. Аны биргесине ол даражагъа дагъыда Аслан Апажев бла Артур Абакаров да жетгенди. Аланы барын да профессор Мусабек Ахмедагаев юйретеди. Сёзсюз, ол устазны, аны сохталарыны да уллу жетишимлериди.

Доцент Мадина Мидова башчылыкъ этген институтну къатыш хору да фестивальладан хорлам бла къайтыучуду. Кёп болмай биягъы жашла бла къызла Уллу Хорламны 70- жыллыгъына жораланнган хорланы араларында бардырылгъан Битеуроссей фестивальдан I даражалы дипломну келтиргендиле. Аны юсюнден толуракъ айтырга керекди.

Бу эришиу озгъан - Культураны жылында - къабыл этилген планнга кёре къуралгъанды. Аны баш борчу - къыралда болгъан хор искусствону сакълауду, коллективлени усталыкъларын ёсдюрюудю, хорлагъа деп жазылгъан музыканы белгили этиудю, жаш тёлюге ахшы тёрелени сингдириудю.

Фестивальгъа алты жылдан башлап жыйырмажыллыкъла къатышхандыла, СКГИИ-ни хору алгъа бизни округда хорлагъанды. Энди эришиуню ахыр кезиуюне хазырланды. Ол Москвада 5-чи - 10-чу майда боллукъду. Хар номинацияда хорлагъанланы айыргъандан сора Россейни Аскерини театрында Гала-концерт бла бошаллыкъды.

САРАККУЛАНЫ Асият.

Жыйылыу

Къара тенгизде - «Къабарты-Малкъар» кеме

Къабарты-Малкъарны аскер комиссариатында республиканы офицерлерини жыйылыулары болгъанды. Аны ишине отставкада болгъан офицерле , ветеран организацияланы башчылары, Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Чекчи управлениясыны, КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байламлыкъла къурау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениясыны, Нальчикни жер-жерли администрациясыны физкультура,спорт эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла управлениясыны келечилери къатышхандыла.

Аланы республиканы аскер комиссарына кёп болмай салыннган Эдуард Артабаев алгышлагъанды эмда бу къуллукъда ишлегени къадар ветеран офицерле ючюн къайгъыргъанлай турургъа сёз бергенди.

Жыйылыуда РФ-ни Саутланнган кючлерини офицерлерини бригиулерини Миллет ассоциациясыны представительствосуну председатели запасдагъы полковник Атайланы Жашарбек, КъМР-де ДОСААФ-ны председатели запасдагъы полковник Мухажид Закуев, Бабугентде кадет интернат школну директору милицияны отставкадагъы полковниги Эристауланы Адырахман эм башхала сёлешгенделе эмда этилиннген ишни эмда келир заманнга борчланы юслеринден да айтхандыла.

Урушну эм урунууну ветерланларыны республикалы организациясыны башчысы Мухамед Шихабахов а Къара тенгиз флотну кемелеринден бирине «Къабарты-Малкъар» деп аталлыгъыны юсюнден ВМФ-ни главкому буйругъу болгъаныны билдиргенди.

Жыйылыуну ахырында аскер-патриот эмда жамауат ишге тири къатышхан офицерлени саугъалау болгъанды.

Эл мюлк

Италиялы балли терекле бизде чагъарыкъдыла

Алгъаракълада Прохладна районну администрациясында эл мюлкню болумуну юсюнден коллегия ётгенди. Ол Къабарты-Малкъарны эл мюлк министри Муаед Дадовну башчылыгъы бла бардырылгъанды. Анда районну эл мюлк управлениясыны келечилери быйыл къыралны болушлугъу бла «Сады Эльбруса» организацияны 300 гектар чакъла жеринде италиялы балли терекле орнатыргъа мурат этгенлерин билдиргенделе. Аны бла байламлы районда баллини айыргъан, бузлатхан, сок этген цехле да ачыллыкъдыла. Комплексде 50 адамгъа жыл узуну ишлерча жерле къуралльыкъдыла.

Былтыр Прохладна районда 30 минг гектар жерге къышлыкъ себилгенди. Аны 22,4 минг гектарын будай, 6,8 мингин ашлыкъ, 0,7 мингин къара будай, 1,9 мингин да рапс алгъандыла. Озгъан жыл кюзлюклени саны да 55.5 минг гектаргъа жетгенди. Ол бирси жылладан эсе 7,5 минг гектаргъа асламды.

Быйыл мирзеуден бла къудорудан 5.2 минг, картофдан 0,2 минг, тахта кёгетледен 0,3 минг, мал ашха баргъан кырдыкдан 0,8 минг эм промышленностьда хайырланырча битимледен да 1,2 минг гектар жер себилгенди. Жыйылыуда Муаед Дадов Прохладна районда эл мюлкге берилген жерлени тийишлисича, тири хайырланыргъа керек болгъанын айта, республикада эм кёп будайны бу муниципалитет бергенин чертгенди. Андан сора да, жыйылыуда эл мюлкге къыралны жанындан къаллай болушлукъ этилгенини юсюнден да айтылгъанды. «Бюгюнлюкде республикада жерчилик бла кюрешгенлеге субсидия берилип башланнганды. Прохладна районнга федерал бюджетден эл мюлкге болушлукъгъа деп 32,5 миллион сом бёлюннгенди»,- дегенди Дадов.

Марина ЛУТОВА, Прохладна районну администрациясыны пресс- службасы.

БАЙЛАМЛЫКЪ

Байрамны намысына -жетмиш туя

«Жашилле» россейли экология партияны Къабарты-Малкъарда регион бёлюмю Шимал Осетияны К.Л.Хетагуров атлы къырал университети бардыргъан «Хорламны тереги» деген акциягъа къошулуп, 70 туяны саугъагъа бергенди.

Аланы орнатыугъа вузну ректору Валерий Созанов, КъМР-ни Парламентини Аграрный политика, экология, табийгъатны хайырланыу эм жер бла байламлы халла жаны бла комитетини председателини орунбасары , «Жашилле» партияны фракциясыны таматасы Сафарби Шахагапсоев, КъМР-ни Парламентини депутаты Владимир Кебеков эмда студентле къатышхандыла.

-Быллай ишле Уллу Ата журт урушда жоюлгъанланы, ол кюйсюз къазауатны да эсде тутаргъа болушадыла. Туя терекле уя заманланы бла тёлюлени араларында байламлыкъ юзюлмегенини, бизни халкъларыбызны араларында огъурлу халла сакълаппгъанларыны белгилери болуп сюелликдиле. Биз аланы, ала бизни республикаларыбызча ёсе, кюч-къарыу ала, бютюн ариу бола барлыкъларына шыныулукъ бла салабыз,-дегенди Сафарби Шахагапсоев.

Къабарты-Малкъарны бу университетге саугъасы биринчи тюйюлдю. Мында вузгъа къоншу республикаланы жаш адамларыны араларында шуёхлукъну белгисича берилген 50 кёк назы ёседи.

Бизни корр.

Огъурлулукъ

Кёплеге ышаныулукъ бере

Къабарты-Малкъарда кёп функциялы жаш тёлю ара «Жашаргъа ышаныулукъ бер» деген акция бардырады.

Ол 6-чы апрельде башланнганды эмда айны ахырына дери барлыкъды.Бу огъурлу ишни башламчылары уа Жаш тёлю арада аскер-патриот ниетде юйретиу жаны бла бёлюмню таматасы Султан Эдоков бла баш специалисти Кантемир Ягановдула.

Баш кюн эртенликде сагъат онда КъМР-ни Саулукъ сакълау министерствосуну къан алыучу арасына (Тарчоков орам, 12-чи номерли юй) бир къауум жаш адам келип тура эди. Алагъа акцияны къурагъанла тюрлютюрлю саугъачыкъла,ол санда энчи жазылары болгъан футболкала да, бергендиле. Ала кеслери ыразылыкълары бла къан берирге келген студентлени барысына да юлешинирикдиле. Аланы саны уа, акцияны къурагъанла мурат этгеннге кёре,эллиге жетерге керекди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Жазылыу - 2015

ЗАМАН

Хурметли окъуучула!

1-чи апрельден 2015 жылны экинчи жарымына жазылыу кампания башланады.

Сиз «Заман» газетге почта связьны къайсы бёлюмюнде да жазылыргъа боллукъсуз. Алты айгъа жазылыуну багъасы тюрленмегенди – 839 сом 88 капек, почтагъа барып газетни кеси алгъаннга – 758 сом 76 капек.

Бу магъаналы ишни узакъгъа созмагъыз!

Бизни индексибиз - 51532

Документлеге

«Къабарты-Малкъар Республиканы халкъыны саулугъун сакълауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуна тюзетиуле кийириуню юсюнден»
Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди**:

1.«Къабарты-Малкъар Республиканы халкъыны саулугъун сакълауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуна тюзетиуле кийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законун къабыл кёрюрге.

2. Ол Законну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына къол салдырыр эмда халкъгъа туура этер ючюн жиберирге.

3. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели **Т. ЕГОРОВА**

Нальчик шахар, 2015 жылны 26-чы марты, №226-П-П

«Къабарты-Малкъар Республиканы халкъыны саулугъун сакълауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуна тюзетиуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы

ЗАКОНУ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти 2015 жылда 26-чы мартда къабыл кёргенди

1-чи статья

«Къабарты-Малкъар Республиканы халкъыны саулугъун сакълауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 1996 жылда 13-чю августда чыгъарылгъан 19-РЗ номерли Законуна быллай тюзетиуле кийирирге:

1.15-чи статьяны:

1) биринчи кесегини 5-чи пунктун жангыдан былай жазаргъа:

«5)Къабарты-Малкъар Республиканы толтуруучу властыны граждананы саулукъларын сакълау сферада бу статьяда тохташдырылгъан полномочияланы толтургъан органларыны структураларын къурау эмда аланы къурауну, ишлерин да бардырыпну жоруукъларын белгилеу»;

2) экинчи кесеги кючюн тас этгеннге санаргъа.

2.Быллай 35-1-чи статьяны кьошаргъа:

«35-1-чи статья. Къабарты-Малкъар Республикада дарманланы, медицина изделияланы, багъыучу аш-азыкъ продуктланы, дезинфекция кереклени, иммунобиология препаратланы сатып алыуну къурау

Къабарты-Малкъар Республиканы медицина организацияларын дарманла, медицина изделиила, багъыучу аш-азыкъ продуктла,дезинфекция кереклене, иммунобиология препаратланы сатып алыуна къурау эмда келтириуню.

2-чи статья

Бу Закон официальный халда басмаланнгандан сора он кюн озуп кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю. КОКОВ**

Нальчик шахар, 2015 жылны 4-чю апрели, №9-РЗ

ХУРМЕТЛЕУ

Салгъан къыйынларына - тийишли багъа

Къарачай-Черкес Республиканы Теберди курорт шахарында, Россейде Литератураны жылына аталып, къарачай - малкъар маданиятны проблемаларына жораланнган жетинчи Кърымшамхал окъуула бардырылгъандыла. Проект Къарачай къырал университети, республикалы Тарых – культура эм табийгъат заповедникни эмда КъЧР-ни илму-излем институтуну башламчылыкъларыды. Форум салгъан борчланы «Алан Эрмитаж» тарых-маданият бириги толтурады. Регионда аралы саугъалау комитетни ишине Кърымшамхалланы Ислам-Бийни майдалы бла саугъалау да киреди.

Тёреге кёре, окъуула 31-чи мартда, онтогъузунчу ёмюрню белгили жамауат къуллукъчусуну эм жарыкъландырыучусуну туугъан кюнюнде, аны Тебердиде юйюнде ёттгенди. Анга къатышханланы араларында Къабарты-Малкъарны бла Къарачай-Черкесни атлары айтылгъан алимлери, жазыучулары, тарыхчылары, жамауат къуллукъчулары, культураны бла билим бериуню келечилери болгъандыла. «Тёгерек столну» чегинде уа ала ана тилни, тарыхны, маданиятны, тин байлыкъны эм адет-тёрелени юсюнден сёз бардырыгъандыла. Ушакъгъа къатышханла миллет энчиликни сакълауну бла урунуну башха – башха сфераларын айнытыу бюгюнлюкде бютюн кереклисин чертгендиле.

Жыл сайын окъуула Кърымшамхал улуну майдалы бла саугъалау бла жабыладыла. Ол кеси да бу номинациялада хорлагъанлагъа бериледи: «Искусство», «Литература», «Илму», «Экономика», «Жамауат иш». Бийыл финалгъа чыкъгъанланы араларында бизни республикадан тёртеулен да болгъанды. «Илму» номинацияда Сочиде бардырылгъан Олимпиаданы объектлерин ишлеген заманда Шимал-Запад Кавказда («Красная поляна» тау кластер) экология жаны бла къорхъуусузулукъну илму – прикладной тинтиулерине башчылыкъ этгени ючюн техника илмуланы доктору, профессор Анахаланы Кошкинбай, Къарачай-малкъар тилни тинтиуде бла айнытыуда уллу къыйыны эм омонимлени биринчи сёзлюгюн жарашдыргъаны ючюн филология илмуланы доктору, профессор Гузеланы Жамал саугъаланнгандыла.

Техника илмуланы кандидаты, Россей Федерацияны ючюнчю даражалы къырал советниги, «РусГидро» ачыкъ акционер обществону Къабарты-Малкъарда бёлюмюню башчысы Отарланы Къурман а Бахсан бла Къашхатау къырал электростанцияланы къысха заманны ичинде толу кюч бла ишлерча онгла къураялгъаны ючюн «Экономика» номинацияда белгиленгенди.

Къарачай-малкъар халкъны суратлау искусстволарыны усталарыны кёрмюючлеринде жыйырма жылны ичинде кеси къарыуу бла къурап келгени ючюн республикада, ани тышында да аты айтылгъан коллекционер, меценат Хаджиланы Даниялгъа «Жамауат иш» номинацияны саугъасы къабыл кёрюлгенди.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

СУРАТДА: (солдан онгнга) Отарланы Къурман, Хаджиланы Даниял, Гузеланы Жамал эм Анахаланы Кошкинбай.

Олимпиада

КъМР-ни Билим бериу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосу, Окъуучуланы чыгъармачылыкъларыны республикалы илму-техника арасы бла бирге Нальчикде автомобиль-жол колледжде энчи орта билим берген окъуу юйлени студентлерини араларында «Автомеханик» деген республикалы олимпиада бардырыгъанды. Аны мураты- окъуучула къаллай билим алгъанларын, ани ишде хайырлана билликлерин бла къаллыкъларын ачыкълауду, энчи орта билим берген учреждениялада окъутуу-педагогика ишни магъанасын кётюрюудю.

Дипломла бла бирге - урунуу сертификатла да

Астемир Мафедзов конкурсну кезиюнде.

Олимпиадагъа битеу да сегиз адам къатышханды: Нальчикден «Къурулушчу», «Автодорожный», Тырныауздан «Элбрус», Бахсандан «Агро», Чегемден да «Къурулушчу», Эски Черекден Б.Хамгоков атлы колледжледен,Прохладныйни да технология колледжинден биришер жаш. Ала соруулагъа жууапланы компьютерде жазып берирге эмда сайлагъан усталыкъларына кёре нечеге юйренгенлерин ишде кёргюзтюрге керек эдиле. Алагъа уа районладан келген юйретиучюле багъа бичгенديле.

Соруулагъа отуз минутну ичинде толу жууап бергеннге, практика ишни да тынгылы толтургъаннга 130 балл салынгганды. Олимпиадагъа къатышханлагъа бирча оборудованиясы бла ишчи жерле бёлюнгенديле. Ала машинаны бузугъун табып, беш минутну ичинде ремонт этип салыргъа керек эдиле. Андан сора да, электрооборудованияны, двигательени да бузукълукъларын тюзетирге борчлу эдиле. Анга уа алагъа къыркъ минут берилгенди.

Жашла барысы да къадалып кюрешгендиле, болсада тёртеуленни киши озалмагъанды. Бек айырмалыгъа уа Нальчикде биринчи номерли автомобиль-жол колледжни студенти Виталий Корецкий саналгъанды. Хамгоков атлы агропромышленный колледжни окъуучусу Астемир Мафедзов экинчи жерге чыкъгъанды. Ючюнчюню уа экеулен юлешгендиле- Бахсан районда «Агро» колледжден Ехрубон Юнусов бла Чегем районда «Къурулушчудан» Шомахов.

Хорлагъанла КъМР-ни Билим бериу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министерствосуну грамотолары, республикалы чыгъармачылыкъ араны дипломлары бла саугъаланнгандыла. Конкурсха къатышханланы барысына да сертификатла берилгенديле. Ала бла жашла колледжни бошагъанлай ишге тохтарыкъдыла. Аланы ол кюн окъуна кёпле чакъыргъандыла кеслерине.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

ФЕДЕРАЦИЯ СОВЕТДЕ

Пенсиягъа чыгъыуну болжалын созар умутлары жокъду

Урунуу министерство пенсиягъа чыгъыуну болжалын созууну дурус кёрмейди,иш хакъны бек аз ёлчемин ёсдюрюр онг жокъду,дейди, пенсиягъа деп жыйышдырылгъан ачханы осуят этиуню да терсге санайды. Аны юсюнден министр Максим Топилин Федерация Советни Социальный политика жаны бла комитетини жыйылыуунда айтханды.

Ол пенсия системаны 2030 жылгъа дери айнытыуну стратегиясында пенсиягъа чыгъыуну болжалын созуу арталлыда кёргюзтюлмегенин эсгертгенди. Пенсиягъа 63-65 жылларында чыкъгъан къураллада жашагъанланы ёмюрлери орта эсеп бла 80 жылдан асламды,Россейде уа ол 70-71 жылды,дегенди. «Финансла министерство эр кишилени бла тиширыуланы пенсиягъа чыгъар жыл санларын 63-ге дери жетдирейик,дейди. Алтмыш ючдеп тохтаргъа жарамайды. 63 а нек, деген соруу да чыгъады. Келигиз, башха къуралланы сынауларына да бир къарайыкъ, экспертлени айтханларына да тынгылайыкъ»,- деп чакъыргъанды министр.

Комитетни башчысы Валерий Рязанский аны юсюнден басма органлада чыгъа-чыгъа туруучу оюмла,даулашла шёндю,кризис кезиуде, адамланы къозгъагъан этедиле, деп оюмлагъанды. Сенатор акъыл этгенден, пенсиягъа чыгъыуну болжалын созууну юсюнден хапарны тийишли документге таныып бардырыргъа керекди, бош алай жаншап турмай. Аны ючюн а саулукъ сакълау, демография, налог жыйыу жаны бла аналитика материалла хазырларгъа, адам пенсиягъа чыкъгъандан сора къаллай бир жылны жашагъаныны юсюнден шартла да жыйышдырыргъа керекди.

Урунуу министерство пенсиягъа чыгъыуну болжалын созуугъа къажау сюелиу бла чекленип къалмайды.Топилин айтханнга кёре, иш хакъны бек аз ёлчемин да (МРОТну) шёндю кётюрюр амал жокъду. Аны сылтауу –къыйын экономика болумду. Ахыр кере МРОТ бийыл 1-чи январьда 411 сомгъа кётюрюлген эди. Бусагъатда аны ёлчеми 5965 сомду. «Биз аны юсюнден профсоюзла, иш бериучюле бла да кёп сёлешгенбиз, алай иш хакъ бла байламлы район коэффициентлени МРОТ бла къалай келиштирирге боллукъду деген соруугъа жууап табалмагъанбыз. Ма ол борч тамамланнгынчы, иш хакъны бек аз ёлчемин кётюрюрге онг боллукъ тюйюлдю»,-дегенди министр.

Аны ведомствосу пенсиягъа деп жыйышдырылгъан ачханы башхагъа осуят этиуню да терсге санайды. «Ол ачханы осуят этерге эркинлик берилсе,Пенсия фонд беш жылдан оюллукъду. Страхование системада ол амалны жюрютюрге арталлыда жарамайды. Биз аны унарыкъ тюйюлбюз»,-деп чертгенди Топилин.

Аны бла бирге министерство жууукъ заманлада ишлеген пенсиячыланы пенсияларына чек салыу амалны кийирирге кюреширкди. «Биз аны кёп заманны сюзгенбиз эмда бир айгъа 83 минг сом файда алгъанлада тохтагъанбыз»,-деп ангылатханды министр. Ол акъыл этгенден, аллай мадар Пенсия фондха ючюн жылны ичинде къошакъ халда 145 миллиард сом тюшерча этеркиди. «Ол ахча бош алай аялып къаллыкъ тюйюлдю, аны 100 миллиарды пенсияланы андан ары кётюрюуге къоратыллыкъды»,-деп ышандырыгъанды министр.

Аллай амал кийирилсе,иш хакълары уллу болгъан пенсиячылагъа пенсияларын арт болжалгъа салыргъа тюшерик болур. Айлыкълары аз болгъанлагъа аллай система арталлыда къатыллыкъ тюйюлдю»,- дегенди Топилин.

Ол амал басма органлада къаты сёгюлгенин да биледи министр. Алай,ол айтханнга кёре, аны механизми пенсия реформаны стратегиясында алгъындан окъуна кёргюзтюлюп эди. Топилин сенаторладан халкъ бла кенгеширлерин, 83 минг сом ёлчемге адамла къалай къарагъанларын билирлерин тилегенди. Бу амал жылны итогларына кёре кийириллигин эсге алсакъ, парламентарийлени алыкъа заманлары барды.

Уллу иш хакълары болгъанланы пенсияларына чек салыу бла бирге документге врачлагъа,устазлагъа эмда культурада ишлегенлеге пенсиягъа болжалларындан алгъа чыгъаргъа эркинлик берген жорукъну да аз-аздан кетере барыргъа белгиленеди.

Виталий ПЕТРОВ.
«Российская газета»

Шимал Кавказ кюн сайын

Ставропольчу ветеранла транспортда хакъ тёлемей жюрюкдюле

Кертиси бла да, Уллу Хорламны 70-жыллыгын байрамлагъан кюнледе ставропольчу ветеранла транспортну битеу тюрлюлеринде хакъ тёлемей айланырыгъа эркин боллукъдула. Аны юсюнден «Интерфакс-Юг» агентствоны крайны Жол мюлк эм транспорт министерствосуну пресс-службасында бildиргендиле.

Ветеранлагъа эм аланы ашырып айланнган адамлагъа аллай онг 3-чю майдан башлап 12-чи майгъа дери бериледи. Жаланда энчи иели таксилеге хакъ тёлерге тюшерикди, дегенди агентствону ушакъ нёгери.

Ветеранланы хакъ алмай жюрюулерин жалчытыугъа хазыр болгъанларын «Шимал Кавказны темир жоллары» ОАО-ну Минеральные Воды территориялы управлениясы, «Северо - Кавказская пригородная пассажирская компания» ОАО, «Международный аэропорт Минеральные Воды» ОАО, «Международный аэропорт Ставрополь» ОАО, «Автовокзал» ОАО билдиргендиле.

Таганрогда темир эритиучю завод ишлеп башлагъанды

Ол жыл сайын турчдан 14 минг тонна зат чыгъарып турлукъду, деп билдиргендиле ТАСС-ны корреспондентине.

-Заводда боз къурчдан керекли деталла этиуню сейирлик ызы къуралгъанды. Аны бла бирге заводда бек кючлю къурч чыгъарылады. Россейде шёндюге дери аллай производство болмагъанды,- дегенди «Тактическое ракетное вооружение» деген корпорацияны генеральный директору Борис Обносов.

«Таганрогда темир эритен заводну къурашдырыр 2013 жылда башлагъандыла. Толу кючюне уа ол 2015 жылны ахырында кирликди. Предприятие темир жолгъа эм автомобильге ишлеген заводха да запас керекле чыгъарлыкъды. Аны продукциясын сатып алыуну юсюнден 15 компания бла келишим этилгенди. Ол санда Россейни темир жолларыны компаниясы бла да.

Къудору урлукъну - эки кереге кёп

Краснодар крайны эл мюлкде урунгнанлары бийыл къудорунну урлугъун эки кереге кёбейтир муратлыдыла. Ол чекге жетер ючюн, Россейни орталыкъ регионларында аны сабанларын иги кесекге кенгертгендиле. Аны юсюнден ТАСС-ны корреспондентине жаулу битимлени В.С. Пустовой атлы Битеуроссей илму - излем институтуну директору Вячеслав Лукомец билдиргенди.

-Бийыл къудору битимлени урлукъларын чыгъарыуну эки кереге кёбейтирикбиз. Озгъан жылда ол кёрюмдю 1,5 кере эди. Ол жетишим бир - бир регионлада, энчи алып айтханда, Белгород эм Воронеж областлада бу битим ёсдюрюлген жерле иги кесекге кёбейгенлери бла байламлыдыла,- дегенди Луковец. Институту башчысыны айтханына кёре, ата журтлу урлукъланы чыгъарыу экономика болум бла байламлыды. Къудоруну бир гектарча себер ючюн, 3 минг сом къуратылады. Тыш къыралла урлукъланы себер ючюн а, эки кере кёп кетип турганды.

Эртте жетген тахта кёгетлени бла харбызланы - Кърымгъа

Астраханьны тахта кёгетлерини бла харбызларыны биринчи жыйылгъанлары бийыл Кърымгъа жиберилликдиле. Аллай борч салгъанды Астрахань областны губернатору Александр Жилкин эл мюлк эм чабакъ промышленностьну министерствосуну боюнуна. Кърымда бизни эртте жетген тахта кёгетлерибизни татыуларын кёрсюнле. Аладан сора да, ары помидорла, нашала эм башха тахта кёгетле да жиберилликдиле. Биз сизни керти да астраханьлы харбызла эм хуанла бла жалчытырыкъбыз, - дегенди губернатор Ялтаны башчысы Валерий Косерев бла тюбешген кезиуюнде.

Планнга кёре, эртте жетиучю продукцияны областьдан тышына сатыу майда башланырыкъды.

Жангыртылгъан поликлиникада жангы бёлюмле

Поликлиниканы коллективи тюрлендирилген, тынгылы ремонт этилген шёндюгю оборудование бла да жалчытылгъан жарыкъ кабинетледе саусуугъагъа къарап башлагъанды. Энди сууругъанлагъа бирнчи медицина болушлукъ этилгени бла бирге толу диагностикалы тинтиуде бардырыллыкъдыла. Мында, хирургия бёлюмден сора да, саусуугъагъа къароргъа деп кабинетле къуралгъандыла. Он санда тишрылугъагъа консультацияла этиучю отоу эм стационар да. Диагностиканы игилендирир ючюн, поликлиникада рентген кабинет, лабораторияны эм юйюр бла байламлы ора ишлеп башлагъандыла. Битеу кабинетле жангы оборудование бла жалчытылгъандыла, жылы эм сууукъ суула бардыла, ала керек жерлеге бериледиле.

Энтта да бир солуу база къошулады

Шимал Осетияны Ирафск районунда 50 жери болгъан жанры солуу база ачыллыкъды, деп билдиргендиле регионну Туризм, предпринимательство эм инвестиция политика министерствону пресс-службасындан.

«База Комы – Арт» элдеди, аны жеринде эки къатлы юйледен бир ненчаси ишленнгендиле, алада туристле жашарыкъдыла. Андан сора да, жашау юйледен бир жанында ресторан ишленнгенди. Бийылны жайына турист база толусунлай хазыр боллукъду эм ишлеп башларыкъды, деп айтылгъанды билдириуде.

«Интерфакс-Юг» министерствода айтханларына кёре, аны башчысы Алан Диамбеков инспекциялы халда айланнган кезиюнде турист базаны къурулушунда болгъанды эм аны иелерине этген къоранчларын къайтарыргъа деп заявкала беригиз, дегенди. Аллай болушлукъ регионда жашауда бардырылгъан программаны чеклеринде этиледи.

Чеченде - миллет гинжиле

Бийыл Чеченде миллет гинжилени чыгъарып башларгъа мурат этиледе. Бара-баргъан заманда ала западны иллояланы алышындырлыкъдыла, деп ийнанадыла. Миллет гинжилени биринчи къауумун быйылны май айында чыгъарып башларгъа белгиленеди. Аны юсюнден Чеченни башчысыны эм правительствосуну пресс-службасында регионда сабийни эркинликлери жаны бла уполномоченный Хамзат Хирахматов айтхан шартлагъа таянып билдиргендиле.

-Жылны ахырына дери биз гинжилени эскизлерин къурау ишни бошарыкъбыз эмда кёрмюч бардырлыкъбыз. Анга къыралны башха субъектлерини келечилери келирге сюйгенлерин билдиргендиле. Биз тогъуз гинжини кёргюзтюрюкбюз, ала ченчин фольклор жигитлерине эм тарыхлы адамларына ушатып ишленнгендиле. Биринчи атламда 10 минг чакълы гинжи чыгъарыллыкъды,- деп айтханды Хирахматов.

Владикавказда сабий садланы хакълары ёсгендиле

Энди ата-анала сабий садха бериучю ахча 160 сомгъа кёбейирикди. Бу жангылыкъ льготниклеге тиерик тюйюлдю, ала уа шахарда 2800 боладыла. Сабий садланы хакъы биринчи кере кётюрюлди озгъан юч жылны ичинде. Алгын ол 990 сом болгъанды, энди уа -1150 сом. Ол артыкъ кёп тюйюлдю, аны хайырындан жылны ичинде 10 миллион сом тюшюрюрге боллукъду. Ол ахча муниципалитетде сабийлеге билим берген учреждениялана айнытыргъа, алагъа аш-азыкъны качествосун игилендирирге, керекли витаминле бла жалчытыргъа эм мюлкню эстен кёрюп турганлагъа хажаргъа. Аны бла бирге къырал ата-анала къоратхан ахчаны 20 процентин къайтарыргъа деп оноу этгенди. Эки сабий ючюн 50 процентин, ючюсю ючюн а 70 процентден асламын къайтарыргъа деп тохташхандыла.

Уллу Хорламны 70-жылдыгына

Жигит аскерчи, хунерли къураучу, партия къуллукъчу

Текуланы Исхакъны жашы Азретни аты, ол ауушханлы отуз жылдан аслам озгъан эсе да, бюгюн-бюгече да тырныауузчуланы эслеринден кетмегенди. Уллу Ата журт урушну ветераны кёп жылланы тюрлю-тюрлю къуллукълада ишлегенди, партия иш бла кюрешгенди, фахмулу оноучу болгъанды.

Ол 1918 жылда Кёнделенде туугъанды. Орта школну жети классын бошагъандан сора Пятигорскда интернатда окъугъанды. Ызы бла Нальчикде медицина училищеге киреди. Окъуудан эркин заманда уа, ол кезиуню жаш тёлюсюню асламыча, ДОСААФ-ны авиашколуна жюрюп тургъанды. Ол а таулу жашха усталыкъны сайлагъанда уллу себеплик этеди – Азрет Ейск шахарда Аскер-Тенгиз авиация училищени курсанты болады. Пилот усталыкъны алып, Севастополда Къара тенгиз флотда ВВС-ни экипажыны командири болуп къуллукъ этгенди.

Текуланы Азрет (баш тизгинде онг жанында экинчи) аскерчи нёгерлери бла.

Уллу Ата журт урушда Текуланы Азрет Къара тенгиз флотну авиациясыны экипажыны командири болады. Ол таулу халкъда биринчи аскер-тенгиз лётчик эди.

115-чи атлы дивизия къуралгъанда, аскер командование Теку улуну Ростовха аны политбёлюмюню тамата инструктору этип жибереди. Ол аскерчиле бла ушакъла бардырып, аланы хар бирин да кёллендирирге, туугъан журтха сюймекликлерин ачыкъларгъа сёзле тапханды. Агитациясыны хайырлылыгъын белгилеп, 10-чу сапёр аскерни Управлениясыны таматалары аны Сыйлы грамота бла саугъалагъан эдиле.

Немисли фашистле бла сермешледе биринде Теку улуну эки инбашына да окъ тиеди, контузия алады. Ол саулугъуна Астраханьда госпитальда бакъдыргъанды.

Аягъы юсюне болгъандан сора бир ауукъ заманны НКВДны оперуполномоченныйы болуп къуллукъ этгенди. Ызы бла аны Биринчи Примор аскерни энчи тенгиз бригадасыны батальонуну командирини орунбасарына саладыла. Бу аскер бёлюм урушну тарыхында белгили Корсунь-Шевченко операциягъа къатышханды. Ол а душманны уллу къауумун жокъ этиу бла бошалгъан эди.

Малкъар халкъ туугъан журтундан зор бла кёчюрюлгенде, Азрет Кыргызстанда Фрунзе областьда эди. Анда Ивановский райисполкомда кёчюрюлген халкъланы ишлери жана бла бёлюмню таматасы, ызы бла уа районну финанс бёлюмюню инспектору болгъанды. Не заманда да борчуна, халкъына къгтичилей къалгъанды, анга ышанылгъан битеу къуллукълада да бет жарыкълы ишлегенди. Ол шартла уа эслеммей къалмагъандыла, «1941-1945 жыллада Уллу Ата журт урушда жигер урунныгъны ючюн» деген майдалгъа тийишли кёрюлген эди.

Малкъар халкъ бла бирге артха - Кавказгъа - къайтхандан сора Теку улуну сынауу, аны къураучу фахмусу да Ата журтну айнытыуда да керек болгъанды. Ол Эльбрус районну финанс бёлюмюню таматасына, Кёнделенде Мусукаев атлы колхозну партия комитетини секретарына, РайПО-ны председателине салынып, хар жерде да бет жарыкълы ишлегенди.

Алай аны къураучу хунери эмда адамлыкъ шартлары Тырныауузну вольфрам-молибден комбинатыны транспорт мюлкюне башчылыкъ этген кезиуде биютюн бек ачыкъланнгандыла. Ол къыйын, алай жууаплы жумушладан бири болгъанды, ишчилени руднике тюшюрюрге, производствону керекле бла жалчытыргъа борчлу эди. Азрет Исхакович битеу сынауун, къарыуун аямай, автотранспортниклени хатасыдан бир тюрлю къаугъа болмазын жалчытханды.

Пенсиягъа чыкъгъандан сора да ол юйде олтуруп къалмагъанды. Комбинатны оноучулары аны сауутланнган къалаурланы таматасына саладыла. Теку улуну иги таныгъан, биргесине ишлеген адамла ол не заманда да тюзлюк жаны болгъанын, адамланы излемлерине, жарсыуларына сакълыгъын, хар адамгъа да къолундан келгенича болушханын айтадыла. Ёсюп келген тёлюню партиот ниетлеге юйретиую уа ол кесини баш борчуна санагъанды.

Аны аскерчи саугъаларына дагъыда КъМАССР-ни Баш Советини Президиумуну Сыйлы грамотасы, «Жигер урунныгъны ючюн. В.И. Ленин туугъанлы - 100 жыл» майдал къошулгъандыла. Анга «КъМАССР-ни культурасыны сыйлы къуллукъчусу» деген сыйлы ат берилген эди, ол урунууну ветераны болгъанды.

Теку улу юй бийчеси Энейланы Жамий бла алты сабий ёсдюргенди. Ала, тюрлю-тюрлю вузлада бийик билим алып, Тырныауузну комбинатында ишлеп тургъандыла. Таматасы Арсен Ростовда бийик партия школну бошагъандан сора ВЛКСМ-ни комитетини секретары болуп тургъанды. Осман предприятияны производство бёлюмлериде урунныгъанды. Артур Москвада горнорудный институтну бошагъандан сора «Молибден» руднидге ишлегенди. Къызлары Людмила бла Рита да бийик билим алып, комбинатха къайтхан эдиле.

Алай жаллары Рашид а предприятида барысындан да кёп ишлегенди - 37 жыл. Ол Москвада «Институт стали и сплавов» деген вузну бошап, таулуланы арасында биринчи инженер-обогатитель болгъанды. Текуланы уллу юйюрюню предприятияда битеулю стажлары 140 жылдан артыкъды.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Аты «Эсгериуню китабындады»

Германияны Форелькруг шахарыны шталаг 326-чы къабырстанында Къабарты-Малкъарны адамларындан ёлгенлени тизмелеринде «Босиев Гитче Тауба 1909 жылда туугъанды» деген жазыу табылгъанды.

Немислиле кеслерича жаза Малкъардан Бёзюланы Таубийни жашы Гитчеди. «Книга памяти» китапда аны юсюнден былай жазылады: «1909 жылда Огъары Малкъарда туугъанды. Къызыл Аскерге 1941 жылда чакъырылгъанды. Аскерчи эди. 1942 жылда ёлгенди».

Бу жашны юсюнден андан башха хапар эшитмегенбиз.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Бизге жазадыла

Ийнакълау бла да багъады

Бизни район арада, Къашхатауда, эрттеден бери уллу сынамы болгъан, сабийлеге бакъгъан фахмулу врач Мокъаланы Нюржан ишлейди. Ол хар сабийге да бир кибик ариу къарайды, кесини «сюйгенчиклери» жокъду. Ол бек сейирлик, огъурлу адамды, аны бетинде жылыу урады. Ауругъан сабийле жиляуукъ, бир-бирде къылыкъсыз да болуучудула. Алай кабинетге кирип, от ушагъыулу, ышарып къарагъан тиширыуну кёрселе, тынчайып къаладыла. Къаллай сёзчюкле бла булжута болур доктор, ууакъ сабийле аны ангыларча?

Ол жаланда дарманла бла угъай, ийнакълау сёз бла да багъады балачыкъланы. Сагъайып тынгылагъан аналаны кёллери да кётюрюледи. Ала, жарыкъ болуп, сабийлери терк окъуна игиге айланырыкъларына ийнанып башлайдыла. Иши къыйын болгъанлыкъгъа, сабыр тиширыу не этерге керек болгъанын иги биледи...

Бир жол мен къызып, къыйын ауругъанда, врачха барыгъа, уколла этер деп къоркъа эдим. Алай кабинетге кирген, ол мени халими кёрюп, ийнакълап, башымы сылап, тынчайтды. Андан бери мен не врачладан, не уколлардан къоркъмайма.

Арт кезиуде ауругъанла, бир къауум жумуш тындырыр ючюн, хакъ тёлерге борчлудула. Насыпха, бизни районда аллай зат жюрюмейди. «Врачларыбыз ишлерин иги биледиле, жангы мадарла хайырланыргъа юйренедиле», - деп, кеп саусуз къуананады.

Мен да школну бошасам, врачха окъургъа барлыкъма. Ол усталыкъ не заманда да керек боллукъду. Къарыусузлагъа, саусузлагъа багъып, алагъа онг этерге кюрюнрикме.

МЫРЗАНТЛАНЫ Виктория,
Къашхатау.

РОССЕЙДЕ ЛИТЕРАТУРАНЫ ЖЫЛЫ
2015

КъМР-ни Культура фондунда бу кюнледе «На литературной волне» деген фестивальны ачылыуу болгъанды. Аны Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны культура управлениясы бла шахарны библиотекала системасыны арасы къурагъандыла. Ингирни къонакъларыуа жазыучула, алимле, устазла, библиотекаланы ишчилери эмда жер-жерли администрацияланы келечилери эдиле.

Проектни чегинде мында « Окъу, эйтен шахарым!» деген магъаналы китап кёрмюч да жарашдырылгъанды.

Адабият толкъунлада

Тюбешиую ача, ЦБС-ны таматасы Людмила Машукова 2015 жыл Россейде Литератураны жылыча белгиленнгенин айтып, ол болумну къыралыбызда окъуугъа, китапха сейирни къозгъауда, библиотека ишни айныуунда да уллу къоюмчулукъ боллугъуна ышаннганын чертгенди.

Проектни чегинде кесини бу жаны бла оюмун филология илмуланы доктору Хангери Баков да билдирирге излегенди. Ол, адабият инсанны жашауунда не заманда да уллу жерини алгъанын айтып, орус классиклени чыгъармаларында кётюрюлген сюжет ызла, темала жаланда миллет литературалада угъай, тыш къыраллы авторланы чыгъармачылыкъларында да туура эсленнгенлерин белгилегенди. Аны алайлыгъы орус классиканы адамгъа жууукълугъунданды деп, юлгюге Шолоховну жигитлериндене бир къаумун сагъынгранды.

Азаматланы Къайсын.

Белгилисича, бусагъатда кёпле китаплана электрон вариантларын окъургъа излейдиле. Ол бир жаны бла иги окъуна болур, алай башха жаны бла алып къарасагъа а, авторну жылыуу, чыгъармасына берген жаны къагъытда сакъланнганы ючюн китапланы энчи энергетикалары барды. Аны эм Къабарты-Малкъарда китап басмалада биогюнлюкде тюбеген жарсыуланы юсюнден сёлешгенди «М. и В. Котляровла» издательство башчысы Виктор Котляров. Аны оюмуна кёре, Интернет - ол информация байлыкъды, тин ырысхы мында ахырысы бла да табылынмайды, ол жылыугъа жаланда басма изданияланы бетлерин ачхан тюшюналады. Биогюнлюкде издательстволарында мингле бла басмаланнган чыгъармала тургъанлардан, аланы киши алыргъа, окъургъа излемегенин да белгилеп, Котляров Литератураны жылын алгъаракъдан окъуна бардыырыгъа тийишли болгъанын айтханды. «Къарачай-Черкесде археологла кёп болмай бурунгудан бери сакъланнган китапны тапхандыла, аны бетлери сары алтын бла жасалгъандыла. Жазыуларын, тилин ангылаялмагъанлыкъгъа, бу экспонатны къолунга алсанг, анда сакъланнган сейир озгъан дуниягъа тюшюнесе . Ол ёмюрледе къаллыкъ эсгертмеди», - деп миллет адет-тёрелени, тарыхны юсюнден жазылгъанланы бизни окъуучула хазна излемегенлерине, сурамагъанларына жарсыгъанын ачыкълагъанды.

Поэт Гуртуланы Салихни китап сатхан тюкенлени саны иги да азайгъанларыны, чыгъармачылыкъ биргиулени начылгъанларыны юсюнден сёзюне КъМР-ни Китапланы сюйгенлерини биргиуюню таматасы Наталья Шинкарёва да къошулгъанды. Ол белгилегенча, къонакъланы келген жерлерини юсюнден оюмларыны къуралыууна къонакъбайлыкъ этген жаныны бу жаны бла ишлеген тюкенлери уллу себеплик этедиле. Биогюнлюкде туристле Къабарты-Малкъарда республиканы юсюнден краевед литератураны хазна табалмагъанларын да белгилегенди Шинкарёва.

Образование системада литератураны магъанасыны юсюнден капарлагъанды Нальчик шахар округну Билим бериу департаментини башчысы Светлана Ачмизова. Ол эм алгъа школланы окъуучулары, быйыл кийирилген жорукъгъа кёре, ЕГЭ-ни берирни аллында жазылгъан сочиненияны сабийле жетишимли бералгъанларына къууаннганын баямлагъанды. Къыралда орус литература бла тилни ахшы тёрелерин, тазалыгъын сакълап айнытыр ючюн къуралгъан Адабиятны жылыны чегинде республиканы школларында бу жаны бла ишни тири къолгъа алгъанларын, кёп тюрлю мероприятияла да бардыырлгъанларын белгилегенди ол. Жылны кёзюнде литература окъуулада, эришиуледе, фестивальлада битеу орта билим берген учреждениланы коллективлери къарыуларын сынар онг табарыкъдыла, деп да къошханды Ачмизова.

Филология илмуланы доктору Мадина Хакуашева уа Москвада бардырылгъан халкъла аралы китап кёрмючге Нальчикде басмаланнганладан он коробка элтгенлеринде, окъуучула аланы мычымай алыргъа излегенлери, бирлеге уа жетмей окъуна къалып, артда келип сурап тургъанларын эсгергенди. Ол а, не десек да, Россейде миллет басма изданияларыбызны даражалары тийишлисича сакъланнганын кёргюзтген болумду. Аны коллегасы алим Биттирланы Тамара уа, Ачмизованы сёзюне къайта, сабийле орусча сочиненияны иги жазгъанлары къууандырады, алай миллет тилледе уа ала аны алай тап тамамлаялмагъы болурму зулда деп соргъанды. «Расул Гамзатов алгъын бизде жамауат жашаудан килисаланы бир жанына этерге излегендиле, бусагъатда уа халкъны адабиятдан айырыргъа итинедиле, дегенди. Къыралда кризис миллет литературалада кризисни туудургъанды. Биогюнлюкде мен улу сагъышдама, сёз ючюн, малкъар литературада жангы роман, хапар жазыллыкъ болурму келлик заманда», - деп бу жаны бла ишни студентле бла тири бардыырыгъа кереклигин чертгенди.

Профсоюзланы келечиси Марианна Даова аланы организация библиотекада ишлегенлери иши хакълары бла, жазыучуланы гонорарларыны юсюнден вопросну кётюрюклерин билдиргенди. Тюбешиную чегинде Адабиятны жылыны бардыырлыууна не жаны бла да къолларындан келгенча болушлукъ этерге хазырлыкъларын Нальчикни администрациясыны спорт эм жаш тёлюню ишлери жаны бла управлениясыны башчысы Беслан Буздов, Хасания элни администрациясыны башчысы Азаматланы Къайсын да айтхандыла. Шахар администрацияны культура жаны бла управлениясыны таматасы Мадина Товкуева да бу жаны бла ишде ала да артха къалмай, адабиятха бла маданиятха уллу кёллю болмазлыкъларын чертгенди.

«На литературной волне» деген фестивальны ачылыууна энчи къууатны уа РФ-ни сыйлы артисткасы Таукенланы Галинаны сохталары, Сабийлени чыгъармачылыкъ арасыны бла «Свеча» адабият биригиую келечилери бергендиле.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.
Суратланы автор алгъанды.

Жашау хапла

Хайырлы хыйлалыкъ

Лейля, шахар тауушдан, гузабадан къачып, элде юйчюгюне бир-эки кюнгге кетерге сюйюучюдю. Анда уа тёгерекни-бала-чаны таныгъанлыгъы жыйып къайтыучуду. Орамгъа чыкъгъан адети болмаучуду, ол себепден къоншуларын окъуна танымайды. Энди уа, нек эсе да, ары кёчюп жашаргъа эсине тюшгенди. «Таза хауа бла да солуп, тахта кёгетле да ёсдюрюп турсам, саулугъума да ол игиди. Тауукъчукъла, бир эчки да алама», - деп оюмлайды.

Къызы бла киеую а къазауат этдиле: «Не тюшгенди эсинге, барып, бир-эки кюн турып къайтханча тюйюлдю элни жашауу, сен анга юйренмегенсе», - деп кюрешдиле. Лейля бой салмады, элге кёчдю... Кюнлени биринде тийре бла да бир таныша йым деп, жууукъдагъы къоншуларындан бирини арбазына кирди.

- Юйге да игилик! Мени атым Лейляды, сизни жангы къоншугъузма, бир бирибизни таныйыкъ, деп келгенме.

- Мен а Асяма... Сен былай тура турчу, мен... мен бусагъат... Почтагъа барып келеме... Терк къайтырыкъма, андан келгенлей сёлешбиз..., - деп къоншу тиширыу, башында жаулугъун да жолда теше, къазауат этип, арбаздан чыгъып кетди. Лейля да, аны ызындан къарап, аралып къалды. Сора бир кесекден эс жыйып, тёгерекге-башха къарайды. Болгъан къара-къатыш, андамында багуш тёгюлюп,алагъа да чибинле басынып, бир аман ийис этип. Арлакъда уа уйлу резин сапохлары бла бир жашчыкъ ойнайды, юсю-башы да кир, кёнчегин да сакъал тюбюне дери тартып. Лейля къатына барады.

- Атынг къалайды?

- Арсен!

- Кесингмисе юйде?

- Угъай, атам, эсирип, халжарда жукълап турады, гитче къарындашчыгъым да, жиляй кетип, аны къатында къалкъып ыгъыны, къарыуну эдиле да, энди ала да жокъ болгъандыла. Аталары уа кече ичеди да, кюнню узуну жукълайды, ингир алагъа аязады, тийрени хахайгъа алдырады, санга-манга келеди, шеша сурап. Жокъду деб а бир айт, тюйюш ачар. Ася кеси да алайды... Бир бирлерин талагъаналарын а бир да сурама.

- Аминат, мен юйге бир кирсем, андан башымы эшикге къаратмайма , бир зат эшитмейме, кёрмейме...

- Мындан ары да эшитмегенинг, кёрмегенинг игиди бу затланы.

... Лейляны кёзюне жукъу кирмей тангын атдырды. Къачан тюйюшюп, къычырып башлайдыла деп, сагъайып турду. Эрттен бла уа биринчи автобус бла шахаргъа кетеме деп, быстырларын жыйышдыра тургъанлай, токургъанлай болуп, Аминатха чабып жетди.

- Не болса да болсун, деп къоймай, сабийлеге жан аурутуп, экибиз да къоншуларыбызны къолгъа алайыкъ, - дейди.

- Къалайлыкъ бла?

- Эсиме бир зат тюшгенди, сен болушмасанг, кесим болаллыкъ тюйюлме...

Экинчи кюн эрттенликде Аминат хахайы бла арбазгъа кирди.

- Ася, ой Ася, хайдаса, къорарыкъ, чыкъ бери терк, - деп, тёгерекни гузабагъа алдырды.

- Не болгъанды, не этесиз танг атмай, - деп, Ася юйден эснейэсней чыкъды.

- Ах кюнюм, ичген этиди аналары, аталары да, сабийлеге къарамайдыла деп, сизге энишгеден комиссия келеди, дейдиле. Кыртысыз, балачыкъларыгъызны сыйлырып,сени бла эринги уа тутмакъгъа олтуруруукъдула, деп эшитгенме, - дейди Аминат.

Аны эшитгенлей, Ася, адыргъгъа къалып, халжар таба чабып кетди. Юч кюн бла юч кече тёгерекни жыйдыла, юслеринбашларын жуудула, къабыргъаланы сюртдюле, терезелени боядыла.Тёртюнчю кюн тёртеуллен Асялагъа кирип, болумгъа къарадыла. Сабийле - таза, тёгерекде - тизгин жыйылып. Ол арбазды демез эдинг.

- Келигиз, юйге жууукъ болугъуз, - деп, Ася эшикни кенг ачды. Юйню къабыргъалары акъ тытыр бла сюртюлюп,полу, терезеси, эшиги боялып - хар зат жеринде...

- Сабийлени аталары уа къайдады? - деп сорду келгенледен бири бир кесек хыны ауаз бла.

- Ишге кирирге кеттенди, аны къолундан келмеген бир зат жокъду, - дерге ашыкъды Ася.

- Алай эсе, игиди, къолдан устаны къайры да аллыкъдыла, ишсиз боллукъ тюйюлдю. Бизге сизни юсюгюзден бир тапсыз хапарла билдиргенделе да, къарайбыз да, ала ётюрюк болурла, алай энтта да келе турлукъбуз, - деп, чакъырылмагъан къонакъла чыгъып кетдиле.

Ол кюнден сора Ася, бан иеси да, ичгенлерин къоюп, тап кюйюрчюк болуп, жашап къалдыла. Аминат а: «Лейля, киеуюнг да, аны биргесине келгенле да бир тап адамла кёре эдим. Ала Асялагъа кирип баргъанларында, сен аны бетин бир кёргю эдинг», - деп кюледи.

- Къой, жарлы, аланы кёргенимде, кесим да апчыгъан эдим. Киеу - гёжефди, биргесине жарау этген жашланы жыйып келгенди.

- Къалай да келгенди ол эсинге?

- Сабийлеге бир бек жаным ауругъан эди.

Экиси да аямай кюлдюле.

ШАУАЛАНЫ Разият.

КОНКУРС

Къолларындан келликни суратларында кёргюзтгендиле

КъМР-де От тюшюуге къажау службаны кюнюне аталып (ол а 4-чю апрельде белгиленеди) жыл сайын сабий чыгъармачылыкъны конкурсу бардырылады. Быйыл аны От тюшюуге къажау республикалы служба Россей Федерацияны Граждан къоруулануыну ишлери, къыйын болумла эмда табийгъат къыйынлыкъланы хаталары кетериу жаны бла министерствосуну Къабарты-Малкъар Республикада Баш управлениясыны надзор эм профилактика иш жаны бла бёлюмю бла бирге къурагъанды.

Бёзюланы Эльза сертификат къолу болгъанды.

Быллай конкурс бошдан бардырылмайды. Сабийлеи от бла ойнаулары ёртен келтирген хаталаны сылтауларындан бириди. Ол себепден от ёчюлтюучюле аланы кеслерин,башхаланы да сакълауну амалларына ойрегиуню магъаналы жумушларына санайдыла. Андан сора да, пожарник усталыкъны даражасын кётюрюр муратлары барды.

Орта школланы окъуучуларыны араларында бардырылгъан 11-чи классыны окъуучусу Юлия Шумилкина чыкъгъанды. Ючюнчю жер а Чегем районну экинчи Чегем элиндеи 2-чи номерли орта школну 10-чу классыны окъуучусу Астемир Герговха жетгенди.

Экинчи номинацияда биринчи жерге Амина Карданова чыкъгъанды. Ол Нартъкъала шахарда 1-чи номерли лицейни 10-чу классыны окъуучусуду. Экинчи жерге Бахсан шахарны 4-чю номерли орта школуну 8-чи классыны окъуучусу Лорена Долова тийишли болгъанды. Ючюнчю жер а Майский шахарда 5-чи номерли орта билим берген окъуу юйню 9-чу классны окъуучусу Максим Касаевге жетгенди. Аланы барына да дипломла, багъалы саугъала да берилгендиле.

Энчи саугъала эм грамотала бла уа Залукокоаже элден 2-чи номерли эмда Бахсан шахардан 3-чю номерли орта школланы 9-чу классларыны окъуучулары Карина Псанукова бла Артур Шопаров белгиленгендиле. Дагъыда къыркъ жаш бла къыз а грамотала бла саугъаланнгандыла. Конкурсда хорлагъан школчуланы барына да сертификатла да берилгендиле.

Ахырында сабийле от ёчюлтюучюле бла суратха тюшгендиле.

Конкурс, аны къурагъанланы оюмларына кёре, окъуучула ёртен къаллай палахлагъа келтирирге боллугъун, от бла ойнаргъа жарамазлыгъын, андан сакълаыуну амалларын да биледиле, керек болса, къыйын кезиуде мадарла эталлыкъдыла. Анга аланы суратлары шагъатлыкъ этедиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Суратланы автор алгъанды.

Конкурсда кёргюзтюлген ишле.

«Сакъ болугъуз,ёртен!» деген конкурсха агъачдан ишленнген затла республиканы шахарларыны, районларыны билим бериу управленияларына жиберилгендиле. Алада уа бек иги ючюшер иш айырылгъанды эмда КъМР-ни От тюшюуге къажау службасыны профилактика жаны бла ишни айыргъанды.

Биринчисинде бек игиге Терк районну Красноармейское элинде орта школну 9-чу классыны окъуучусу Анзор Керефовну чыгъармасы саналгъанды. Экинчи жерге Прохладна районну Пролетарское элини орта школуну

Футбол

Тырныауузну «Тотур» стадионунда эки кюнню ичинде, ветеран командаланы араларында футболдан турнир бардырылгъанды.

Ол бу жерли «Элбрус» команданы Георгиевскден «Ника» бла тюбешиюнден башланнганды. Анда бизникиле, 2:1 эсеп бла хорлап, финалгъа чыкъгъандыла. Экинчи финалист а Назраньдан «Ангушт» болгъанды. Ол Элистадан «Ойрат» команданы 4:0 эсеп бла кыытхан эди.

«Элбрус» биринчи болургъа аздан къалгъанды

Ючюнчю жер ючюн «Ника» бла «Ойрат» эришгенлиде. Аланы оюнлары бирча– 2:2 эсеп бла– бошалгъанды. Алай онбир метрден штрафнойла ургъандан сора Георгиевскден къонакъла алгъа чыгъалгъандыла. Биринчи жер ючюн «Элбрус» бла «Ангушт» команданы арларында къаты кюреш барганды. Алай жерлешлерибиз 2:1 бла къытдырып, экинчи жерни алгъандыла.

Аланы барысын да Элбрус районну жер-жерли самоуправление советини башчысы Отарланы Исмайыл, физкультура эм спорт жаны бла комитетни башчысы Жаппуланы Магомет алгъышлагъандыла. Ала, командалагъа эришиулеге къатышханлары ючюн ыразылыкъларын билдирип, мамырлыкъ, тынчлыкъ, огъурлулукъ тежегендиле. Хорлагъанла бла эм иги ойнагъанла уа грамотала эм майдалла бла саугъаланнгандыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Жол

Экеуленни басып кетгенди

2015 жылны 5-чи апрелинде ингирде жыйырма минутдан сегиз бола белгисиз водитель «Прохладный-Бахсан-Элбрус» жолну 44-чи километринде Исламей элни Эльбрусская орамыны 302-чи юйню къатында жолну ётюп баргъан экиси тиширыуну басдыргъанды.

Ала 1925 эмда 1940 жыллада бу элде жашагъан адамла эдиле. Экиси да жолну ётерге жарамагъан жеринде бара тура эдиле (жаяу ётерча жер 380 метр узакълыкъдады). Аладан бири олсагъатлай ажымлы ёлгенди, экинчиси да больницада кесине келмей дуниясын алышханды. Бу иш бла байламлы следствие органла уголовный иш ачаргъа хазырланадыла.

Госавтоинспекция бу болумну кёргенлеге водительни неда аны машинасын эслеген эселе, алагъа билдирирлерин тилейди. Аны юсюнден Бахсанда 8 (866 34) **4-24-02**, **4-11-11** неда Нальчикде **8 (8662) 96-10-00**, **02** номерлеге сёлешип айтыргъа боллукъду.

МВД-ны КъМР-де бёлюмюню пресс-службасы.

Акцияла

Жамауатны оюму уа къапайды?

«Ара шахарны жоллары» деген республикалы акциягъа къатышыргъа сюйгенлени энтта аллай онглары барды. Ол бошалыргъа тёрт кюн (11-чи апрельге дери) къалгъанды.

Республикада машинала жыл сайын кёбейип барадыла, алай жолла, парковкала, стоянкала уа аланы сыйындырмай тохтагъандыла. Аны ючюн Нальчикде транспоргну жюрюуюню низамын тап халгъа келтирирге тийишлиди. Акция да ол мурат бла бардырылады. Аны башламчылары Жолда жюрюуню къоркъуусузлугъуну къырал инспекциясы бла Нальчик шахарны администрациясыды.

Алай бла жоллада жюрюуню жоркъларын алышындырыу жаны бла предложениялары болгъанла неда алгъын этилген тюрлениулени юсериненден оюмларын билдирирге сюйгенле эртгенликде 9 сагъатдан ингирде 18 сагъатха дери бу телефон номерлеге сёлеширге боллукъдула: **49-58-07**, **49-58-17**, **49-58-22**. Неда сау кюннюю ишлеген **96-23-22** телефон номерге.

Андан сора да, предложениялары УГИБДД-гъа келтирирге да боллукъду. Ол Нальчикде 2-чи Промпроезд орамда, 18-чи номерли мекямда орналыпды. Дагъыда ГИБДД-ны бёлюмлеринде анкеталары толтурургъа да онг барды.

Къоркъуусузлукъну ышара жапчытыргъа

Черек районда Чирик кёллени тийрелерине жайда, къышда да адамла солургъа сюйюп келедиле. Ала заманларын зауукълу ётдюрюрча, аны бла бирге уа жоллада ачымазча Госавтоинспекцияны жер-жерли бёлюмде ишлегенле алагъа «Къоркъуусузлукъгъа бирге ышарайыкъ» деген акцияны бардыргъандыла.

Водительле, пассажирле эмда жаяу жюрюгенле къызыл къангада кеслерини насийхатларын, огъурлу, кюлкюлю да муратларын жазгъандыла. Инспекторла уа алагъа машиналагъа керекли затла, саугъала да бергендиле. Тышындан келген туристле уа полициячылагъа аланы кёллерин алай кётюргенлери ючюн ыразылыкъларын билдиргендиле.

МВД-ны КъМР-де бёлюмюню пресс-службасы.

ПРОКУРАТУРА

Кафени жабаргъа тюшгенди

Черек районну прокуратурасы энчи сакълаННган табийгъат жерде – Чирик кёлде - кафеледе санитар-эпидемиология излемле къалай сакълаННганларын тинтгенди эмда аладан биринде федерал законлагъа бузукълукъла этилгенин ачыкълагъанды. Аны бла байламлы жарашдырылгъан материалла район сюдге берилгендиле. Аны оноуу бла кафени иши 30 кюннге тохтатылгъанды.

Бизни корр.

Тюбешиу

Кадетле тынчлыкъ жанлыдыла

Бахсан районну Атажукино элинде 1-чи номерли интернатда къуралгъан кадет школда «Биз терроризме бла жаш тёлю экстремизме къажаубуз» деген темагъа «тёгерек стол» бардырылгъанды. Ол КъМР-де МВД-да Жамауат советини эмда Экстремизмге къажау араны башламчылыкълары бла къуралгъанды.

- Биз, устазла, ёсюп келген тёлюге бек ышанабыз. Аланы таматалагъа хурмет этерге, къыралыбызны законларын толтурургъа юйретиуге уллу магъана бериледи, - дегенди, жыйылыуну ача, Бахсан районну билим бериу управлениясыны таматасы Тамара Абрегова. МВД-ны Жамауат советини келечиси - «Юйюгюзге да игилик» деген жамауат организацияны таматасы Суфадин Шебзухов а миллетлени бла конфессияланы араларында келишиулюкню сакъларгъа кереклисини юсюнден айтханды.

Ызы бла школчула «Минута молчания» деген документли фильмге къарагъандыла. Тюбешиуню ахырында къуллукъ борчларын толтургъан кезиуде аманлыкъчыланы къолларындан ёлген полициячыланы бир минут шош туруп эсгергендиле.

Бизни корр.

Эс бурургъуз!

Бу адамла изленедиле

РФ-ни МВД-сыны муниципалитетле аралы «Прохладненский» бёлюмю акъылбалыкъ болмагъан **Туаева Анна Олеговнаны** излейди. Ол 1999 жылда 2-чи январьда туугъанды, Прохладна районда Учебное элде, Школьная орамда 18-чи юйде жашайды. Ол быйыл 7-чи мартда юйюнден кетгенди эмда бюгюннге дери къайда болгъаны белгисизди.

Къызгъа 16-17 жыл толгъанна ушайды, ёсюмю 160-165 сантиметрди, кёзлери мор бетлидиле, чачы саргъылдымды, къысха къыркъылыпды. Ол юсюне териден этилген жашил бетли къысха куртка, мор бетли чурукъла кийип эди, биргесине сары бетли сумкасы барды.

Республиканы хурметли гражданлары, Туаева Анна Олеговнаны къайда болгъанлыны юсюнден бир тюрлю информациягъыз бар эсе, аны юсюнден бу телефон номерлеге сёлешип билдиригизни тилейбиз: **8 (86631) 7-58-02**, **7-67-02 неда 02**.

РФ-ни МВД-сыны муниципалитетле аралы «Прохладненский» бёлюмю **Камергоев Аслан Шаимович** къайда болгъанын тохтащдырады. Ол 1991 жылда 28-чи февральда туугъанды, Прохладна районда Прималкинское элде, Виноградная орамда, 62-чи юйде жашайды. Ол жууукълары бла байламлыкъны тас этгенди.

Республиканы хурметли гражданлары, Камергоев Аслан Шаимовични къайда болгъанлыны юсюнден бир тюрлю информациягъыз бар эсе, аны юсюнден бу телефон номерлеге сёлешип билдиригизни тилейбиз: **8 (86631) 7-58-02**, **7-67-02 неда 02**.

РФ-ни МВД-сыны муниципалитетле аралы «Бакъсанский» бёлюмю **Молов Мурат Салимовични** излейди. Ол 1987 жылда 8-чи октябрьде туугъанды, Бахсан районда Атажукино элде, Мазуков атлы орамда, 111-чи юйде жашайды. Ол 2015 жылда 20-чы мартда ВАЗ-2107 машинасында юйден кетип бюгюннге дери артха къайтмагъанды эмда къайда болгъаны белгисизди. Машинасы акъ тюрсюнлюдю, къырал номерлери: **У929ВХ**, **07** регион.

Жашны ёсюмю 185-187 сантиметрди, чачы къысха къыркъылыпды, кёкюрегинде жюрегине этилген операциядан шрамы барды.

Республиканы хурметли гражданлары, Молов Мурат Салимовични къайда болгъанынны юсюнден бир тюрлю информациягъыз бар эсе, аны юсюнден бу телефон номерлеге сёлешип билдиригизни тилейбиз: **8 (86634) 4-11-11 неда 02**.

Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясы урушну, урунууну, Саутланнган кючлени эмда право низамны сакълаучу органланы ветеранларыны шахар Совети Нальчик шахарны сыйлы гражданини, 1941-1945 жыллада Уллу Ата журт урушха къатышхан **МОВСИСЯН Черкес Бахшиевич** ёлгенине бушуу этип, аны жууукъларына бла ахлуларына къайгъы сёз береди.

Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясы Нальчик шахарны баш художнигги **ДЕДЕГКАЕВ Ким Хушиновичге** аны анасы **ДЕДЕГКАЕВА Тайбат Бадаевна** ёлгени бла байламлы, бушуу этип, къайгъы сёз береди.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕППАЙЛАНЫ Муталип
(баш редакторну орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
САРАККУЛАНЫ Асият
(культура бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика жашау - 42-67-68, 42-24-02.
Культура - 42-75-82.
Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм реклама - 42-37-94.
Тилманчла - 47-31-28. Сурат алыучу - 42-68-72.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёпюю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнюда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —И—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федералы Управлениясы жууаплыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Байсыланы Марзият - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарны орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2-чи бетле),
Бийчеккуланы Жаннета - (3, 4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 574

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru